

EvalCafé

Zkušenosti z evaluací zahraniční rozvojové spolupráce

Daniel Svoboda
20. března 2017

Úvod

Téma EvalCafé vychází z doporučení souhrnné zprávy hodnocení pracovních verzí evaluačních zpráv projektů zahraniční rozvojové spolupráce v roce 2016 i ze zkušeností z předcházejících let.

Účelem setkání je identifikovat možnosti zlepšování kvality evaluací či systému evaluací.

Otázky k diskusi reflektují jednotlivá doporučení, vztažená ke konkrétním příkladům z praxe.

Jednotlivá doporučení

Nadále upřesňovat zadávací podmínky a vyžadovat naplnění zadání

Více využívat participativní metody a věnovat se situaci cílových skupin

Posílit validitu výsledků a lépe propojit zjištění, závěry a doporučení

Odevzdávat i pracovní verze zpráv až po editaci textu

Upravit načasování evaluací

Sledovat vývoj v oblasti evaluací a využívat zkušenosti

???

Doporučení 1 - Nadále upřesňovat zadávací podmínky a vyžadovat naplnění zadání

- **v zadávacích podmínkách dále upřesnit cíle a budoucí využití výsledků evaluací;**
- **doplnit základní definice termínů používaných v rozvojových projektech a jejich evaluacích (výstupy – cíle – dopady / indikátory / předpoklady);**
- **v osnově závěrečné zprávy přeřadit schéma intervenční logiky hodnocené intervence do povinných příloh;**
- **zdůrazňovat skutečnost, že navrhovaná doporučení se mohou týkat také systému a postupů evaluace.**

Doporučení 1 - Nadále upřesňovat zadávací podmínky a vyžadovat naplnění zadání – **citace**

Výstupy: *Konkrétní výsledky projektových aktivit. Obecně by měly být prokazovány datem dokončení, případně datem předání specifickým cílovým skupinám, a kvantitativními a kvalitativními cílovými indikátory.*

Cíle: *Změny chování a specifické využití výstupů nebo zaváděných postupů ze strany cílových skupin. Lze odlišovat krátkodobé a dlouhodobé efekty.*

Záměr/dopady: *Přínosy, resp. pozitivní i negativní a plánované i neplánované dopady na situaci cílových skupin. Měly by být sledovány sociální, ekonomické a environmentální aspekty i problematika lidských práv.*

Doporučení 2 - Více využívat participativní metody a věnovat se situaci cílových skupin

- **doplnit evaluační metody, které mohou sledovat změny na úrovni chování nebo reálné situace cílových skupin a konečných příjemců;**
- **u normativních otázek/metod stanovit již ve vstupní zprávě indikátory (na základě logického modelu hodnocených intervencí), které budou při evaluaci sledovány;**
- **jasně specifikovat navržené participativní (i ostatní) metody (a skutečně je používat).**

Doporučení 2 - Více využívat participativní metody a věnovat se situaci cílových skupin – **citace**

*Hlavními metodami bude **desk research**, **polostrukturované rozhovory**, **fokusní skupiny** a **dotazník**, doplnkově (dle dostupnosti datových zdrojů) kvantitativní **analýza** sekundárních dat...*

*Další aspekty budou vyhodnoceny za využití metod **desk research** a doplnkově polostrukturovaných rozhovorů a metod využívajících **participace příjemců**...*

***Dotazníková šetření** byla realizována **metodou** face-to-face rozhovorů...*

Doporučení 3 - Posílit validitu výsledků a lépe propojit zjištění, závěry a doporučení

Zprávy by měly dodržovat terminologii definovanou v zadávacích podmínkách a musí obsahovat:

- **popis výběru a rozsahu vzorků respondentů resp. dalších zdrojových dat a zhodnocení jejich validity;**
- **vyhodnocení primárních informací (z rozhovorů, fokusních skupin, dotazníků, apod.);**
- **odpovědi na stanovené evaluační otázky, včetně otázek doplněných evaluátory (je nezbytné omezit balastní otázky, které nejsou pro hodnocení potřebné, nebo na které neexistují odpovědi);**
- **konkrétní kroky realizace navržených doporučení.**

Doporučení 3 - Posílit validitu výsledků a lépe propojit zjištění, závěry a doporučení – **citace**

*Analýza efektivnosti se zaměřuje na skutečné **výstupy** a **výsledky** realizace projektů, tedy na zhodnocení míry, v jaké daná rozvojová intervence skutečně dosáhla svých **cílů**...*

*Z hlediska **cílů** projektu (na úrovni dopadu)...*

*Kritérium **udržitelnosti** bude zaměřeno na zhodnocení možnosti, že budou **projektové aktivity** realizovány i v období po ukončení financování daného projektu z veřejných zdrojů...*

*Na základě výše uvedené **úvahy** navrhujeme...*

*Doporučení: **Posílit důraz** na analýzu stakeholderů a praxi budování partnerství se zavedenými institucemi pro podporu implementace projektů v místním kontextu...*

Doporučení 4 - Odevzdávat i pracovní verze zpráv až po editaci textu

- omezit používání zkratk a vysvětlit je při prvním použití v textu a v přehledu zkratk v příloze;
- zjednodušit formulace a zkrátit složitá souvětí, dbát na správnou interpunkci;
- před odevzdáním zprávy provést gramatickou korekturu, dbát na soulad podmětu a přísudku, případně na používání správných pádů;
- sjednotit typy používaného písma a formáty;
- sjednotit a provázat obsah a formulace textu v hlavní zprávě a přílohách; uvádět seznam příloh.

Doporučení 4 - Odevzdávat i pracovní verze zpráv až po editaci textu – **citace**

*Nebylo zaznamenáno žádné zhoršení v oblasti **HR** a **GEN**...*

*V projektové dokumentaci úroveň výsledků **zcela chybí** ...*

*Hlavní plánované výsledky projektu **měly být čtyři**...*

*Může vést k **neefektivně** plánovaných oficiálních aktivit...*

*Realizátoři implementovali projekty velmi **podobného**, mezi týmy ovšem nebyly nastaveny žádné komunikační kanály...*

*Pozitivní dopady na rovnost mužů a žen v podobě posílení **jejich** postavení a role...*

***Opatření k odstranění:** Angažování lokálního experta...*

*V projektu **bylo nebylo** dotazníkové šetření spuštěno...*

Doporučení 5 - Upravit načasování evaluací s ohledem na dostupnost respondentů, na klimatické podmínky či na realizaci projektových (nebo návazných) aktivit

- v případě potřeby umožnění realizace evaluací v průběhu celého roku, aby bylo možné zvolit optimální načasování průzkumu, případně realizovat také předběžná a dodatečná šetření; prodloužení termínu realizace by současně umožnilo aplikaci náročnějších evaluačních metod;
- jednání před přípravou pracovní verze závěrečné zprávy nahradit analogií debriefingu (již standardně realizovaného v místě realizace) bezprostředně po ukončení terénního průzkumu.

Doporučení 5 - Upravit načasování evaluací s ohledem na dostupnost respondentů, na klimatické podmínky či na realizaci projektových (nebo návazných) aktivit - **citace**

*Zásadní překážka výzkumu spočívala v **nemožnosti kontaktovat účastníky** jednotlivých aktivit z řad studentů a provést **plánovaná** dotazníková šetření...*

*U projektů ještě **nedošlo k finálnímu ukončení**, což znesnadnilo získání informací o dopadech a udržitelnosti...*

***Časová náročnost** rozhovorů (umocněná překladem) a **respekt** k dotazovaným zástupcům často neumožnil evaluátorovi položit všechny dotazy...*

***Krátká mise** neumožnila realizaci závěrečného debrífingu ani více než jednu návštěvu podpořených institucí...*

Doporučení 6 - Sledovat vývoj v oblasti evaluací a zprávy zveřejněné na webu MZV, využívat pozitivní zkušenosti a odstraňovat nedostatky

Za příklady dobré praxe lze považovat:

- **prakticky již standardní posuzování teorie změny hodnocené intervence;**
- **využití panelu expertů, hodnocení (a vizualizace) kritických kontrolních bodů;**
- **uvádění klíčových evaluačních otázek pod hodnotícími kritérii v popisu zjištění či závěrů;**
- **uvádění citací příkladů konkrétních vyjádření respondentů přímo v textu zpráv.**

Doporučení 6 - Sledovat vývoj v oblasti evaluací a zprávy zveřejněné na webu MZV, využívat pozitivní zkušenosti a odstraňovat nedostatky – citace

Míru ucelenosti a koncepčnosti považují tři experti jako zcela naplněnou, jeden expert jako z větší části naplněnou...

3.1 KRITÉRIUM RELEVANCE

EO1.1 Jak byly aktivity hodnocených projektů provázané se strategickými dokumenty ZRS ČR a partnerských zemí?

Absolvent, elektroinženýr, získal podle svých slov znalosti, které využívá ve své práci na denní bázi. Kromě znalostí užívá i anglickou terminologii, kterou se na kurzu naučil...

Oslovení absolventi uvádějí, že jim tato zkušenost dodala sebevědomí...

Doporučení 7 - Další doporučení ke zlepšení systému a postupů evaluací rozvojových projektů a programů?

- **Máte nějaké další komentáře k zadávacím podmínkám nebo osnovám evaluačních zpráv?**
- **V jaké fázi je potřeba začít plánovat evaluace?**
- **Jaké metody by bylo vhodné do evaluačních průzkumů doplnit?**
- **Jaké překážky by bylo možné odstranit a jak?**
- **Jak zlepšovat činnost referenční skupiny?**
- **Pomohou nové způsoby prezentace výsledků zlepšit postavení a využití evaluací?**
- **...?**

Děkuji za pozornost!

Kontakt pro otázky, postřehy a reklamace:

Daniel Svoboda

724 179 562

svoboda@dww.cz

svoboda@czecheval.cz

www.dww.cz

www.czecheval.cz